

Krzysztof Konecki

Wkład Księdza Biskupa Wiesława Meringa w rozwój kultu świętych i błogosławionych związanych z diecezją włocławską

Studia Włocławskie 17, 55-68

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. KRZYSZTOF KONECKI

**WKŁAD KSIĘDZA BISKUPA WIESŁAWA MERINGA
W ROZWÓJ KULTU ŚWIĘTYCH I BŁOGOSŁAWIONYCH
ZWIĄZANYCH Z DIECEZJĄ WŁOCŁAWSKĄ**

W hołdzie dla Dostojnego Jubilata Księdza Biskupa Wiesława Alojzego Meringa ośmielam się prosić o przyjęcie poniższej refleksji dotyczącej Jego wkładu w rozwój kultu świętych i błogosławionych związanych bezpośrednio z diecezją wrocławską. Jest rzeczą powszechnie wiadomą, że działalność biskupa w diecezji najpełniej i najdoskonalej, choć nie wyłącznie, wyraża się i osiąga swój szczyt w sprawowaniu liturgii Kościoła. Jej probierzem jest także duszpasterska troska o kształt i rozwój miejsc kultu świętych i błogosławionych, którzy kiedyś w tej diecezji żyli, na niej odcisnęli swój trwały ślad, bądź też z woli Kościoła zostali nominowani jako jej patronowie i opiekunowie. Z tym rodzajem działalności związane jest bezpośrednio także tworzenie nowych sanktuariów diecezjalnych.

Ramy czasowe tego opracowania obejmują pięć ostatnich lat działalności duszpasterskiej Księdza Biskupa Wiesława Meringa¹. Jest to stosunkowo krótki i bardzo specyficzny, ale jakże ważny odcinek posługi duszpasterskiej. Częstotliwość pobytu w miejscach świętych, sanktuariach diecezjalnych oraz charakter spotkań, a także tworzenie nowych sanktuariów rzucają pełne światło na duszpasterską troskę i niezwykle zaangażowanie Pasterza diecezji wrocławskiej w podtrzymywanie i rozwój kultu świętych i błogosławionych. W pełni zdaje sobie sprawę, że w tak skromnym opraco-

KS. KRZYSZTOF KONECKI – prof. dr hab., kierownik Zakładu Teologii Liturgii Wydziału Teologicznego Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu, redaktor naukowy czasopisma „Teologia i Człowiek”.

¹ Okres wcześniejszy został omówiony: K. Konecki, *Działalność biskupa diecezji wrocławskiej jako liturga*, w: *Sprawiedliwość, pokój i radość w posługiwaniu biskupim. Księga Pamiątkowa ku czci jego Ekscelencji Księdza Biskupa dr. Wiesława Alojzego Meringa z okazji 65. rocznicy urodzin*, red. A. Niemira [i in.], Wrocław 2010, s. 82–97.

waniu, podporządkowanym z konieczności konkretnym ramom edytorskim, trudno jest w sposób całościowy i wyczerpujący zaprezentować podjęte zagadnienie. Ograniczam się więc do najważniejszych kwestii.

Święty Józef – główny patron diecezji włocławskiej

Głównym patronem diecezji włocławskiej jest święty Józef, Oblubieniec Najświętszej Maryi Panny i ziemski Opiekun Pana Jezusa. Przyczyn obrania tego świętego za patrona diecezji należy dopatrywać się w obecności sanktuarium świętego Józefa, które od 1818 r. znalazło się na terenie diecezji włocławskiej. Łaskami słynący obraz Świętej Rodziny, gdzie święty Józef był szczególnie czczony, został koronowany papieskim koroną, jako pierwszy na świecie, już w 1796 r. Odpowiadając na starania biskupa Wincentego Popiela, w 1880 r. Stolica Apostolska wydała dokument ustanawiający głównym patronem diecezji świętego Józefa. Chociaż od 1992 r. Kalisz stał się stolicą innej diecezji – diecezji kaliskiej i sanktuarium świętego Józefa pozostało poza granicami diecezji włocławskiej, święty Józef pozostał nadal głównym patronem tej diecezji.

Poniżej wyszczególnione zostały najważniejsze celebracje liturgiczne związane z kultem świętego Józefa, którym przewodniczył biskup Mering:

1 maja 2010 r. – w liturgiczne wspomnienie św. Józefa Rzemieślnika, w parafii pod jego wezwaniem we Włocławku przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię do ludzi pracy. Nauczał o potrzebie brania przykładu ze świętego Józefa w wykonywaniu codziennych obowiązków.

19 marca 2011 r. – w uroczystość świętego Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny, w parafii św. Józefa we Włocławku przewodniczył mszy odpustowej. Natomiast homilię wygłosił ojciec Henryk, redemptorysta.

26 marca 2012 r. – w kolegiacie sieradzkiej przewodniczył Mszy świętej i poświęcił odnowioną nastawę ołtarza św. Józefa. W słowie przed błogosławieństwem zachęcił wiernych do naśladowania w życiu cnót świętego Patriarchy z Nazaretu. Homilię wygłosił o. prof. Czesław Parzyszek.

1 maja 2012 r. – w liturgiczne wspomnienie św. Józefa Rzemieślnika, w parafii pod jego wezwaniem we Włocławku w dzielnicy Zazamcze przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię dla zgromadzonych przedstawicieli świata pracy. W czasie liturgii poświęcił dwie mozaiki: z bł. Jerzym Popiełuszką, kapłanem i męczennikiem, oraz papieżem Janem Pawłem II (wówczas jeszcze błogosławionym).

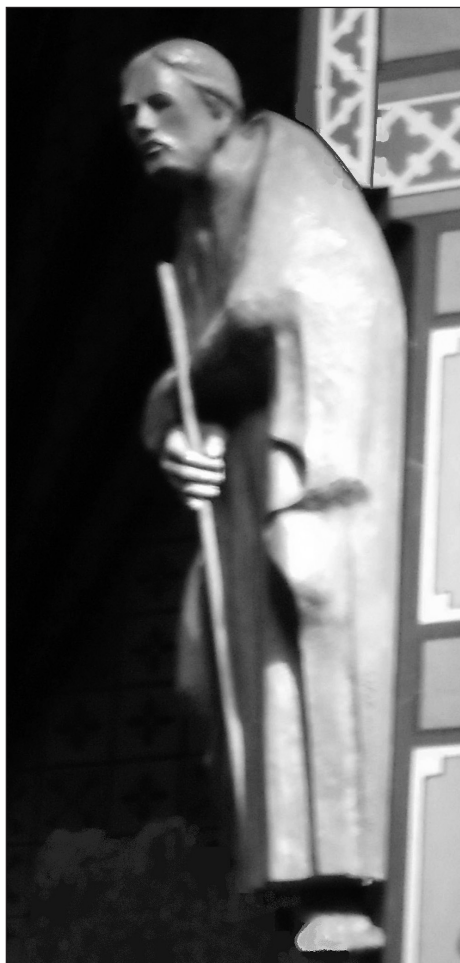
19 marca 2013 r. – w uroczystość św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny w jego parafii patronalnej we Włocławku przewodniczył

mszy odpustowej i wygłosił homilię, w której zachęcił zebranych do nabożeństwa i czci należnej temu Patronowi danemu na trudne czasy.

1 maja 2013 r. – w liturgiczne wspomnienie św. Józefa Rzemieślnika, w parafii pod jego wezwaniem we Włocławku w dzielnicy Zazamcze przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię do ludzi pracy. Nauczając o chrześcijańskim etosie pracy, ukazał świętego Józefa jako przykład rzetelnej i ofiarnej pracy, która miała walor zbawczy.

18 marca 2015 r. – w wigilię uroczystości Patrona diecezji, w bazylice katedralnej we Włocławku przewodniczył uroczystej Mszy świętej, połączonej z nieszporem. Po pozdrowieniu wiernych w swoim słowie do zgromadzonych przypomniał, że 29 kwietnia 2015 r. przypada 70. rocznica cudownego uwolnienia polskich księży z niemieckiego obozu koncentracyjnego w Dachau, która – jak wiadomo – nastąpiła na skutek nadzwyczajnej

interwencji i przemożnego wstawiennictwa świętego Józefa, patrona diecezji włocławskiej: „Z tej racji składamy Panu Bogu uroczyste dziękczynienie, wypełniając niejako ślubowanie samych uwięzionych w obozie kapłanów, którzy po uwolnieniu i powrocie do ojczyzny, dopóki mogli, gromadzili się w Sanktuarium Świętego Józefa w Kaliszu”. Innym punktem liturgii stało się poświęcenie stylizowanej figury świętego Józefa, ufundowanej przez kapitułę włocławskiej bazyliki katedralnej, a wykonanej przez Eugeniusza Lademanna z Rumi; figura ta jest wotum dziękczynnym, a także kolejnym znakiem wypełnienia aktu ślubowania księży dachauowczyków, którzy zobowiązali się w nim do szerzenia kultu świętego Patriarchy z Nazaretu. Biskup Włocławski wskazał także na świętego Józefa jako patrona rodzin.

Wobec zapowiedzianego na październik kolejnego Synodu Biskupów, poświęconego sprawom rodziny, zawierzenie temu Orędownikowi tak ważnej intencji Ksiądz Biskup uznał za kolejny motyw tak uroczystej celebracji. Homilię do uczestników Mszy świętej wygłosił ks. prał. Wojciech Hanc, profesor seminarium duchownego we Włocławku.

1 maja 2015 r. – w liturgiczne wspomnienie św. Józefa Rzemieślnika, w parafii pod jego wezwaniem we Włocławku w dzielnicy Zazamcze Ksiądz Biskup przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię do ludzi pracy. Ukazując świętego Józefa jako wzór wypełniania codziennych obowiązków, mówił o nadprzyrodzonym wymiarze ludzkiej pracy i potrzebie szacunku do niej.

Sanktuarium Urodzin i Chrztu Świętego Maksymiliana Kolbego

Rajmund (imię z chrztu) Maksymilian Kolbe urodził się 8 stycznia 1894 r. w Zduńskiej Woli. Dzieciństwo spędził w Pabianicach. We Lwowie, wraz ze swoim starszym bratem, w 1910 r. wstąpił do zakonu franciszkanów. Wówczas to otrzymał imię Maksymilian. Od 1912 r. studiował w Rzymie. Tam uzyskał doktorat z filozofii i z teologii.

Po wybuchu II wojny światowej ojciec Maksymilian wraz z trzydziestoma czterema braćmi został przez Niemców aresztowany i wywieziony najpierw do obozu w Lamsdorf (Łambinowice), a później do Amtitz (Gębice), a wreszcie do Ostrzeszowa. Po raz drugi został aresztowany 17 lutego 1941 r. i osadzony w centralnym więzieniu Gestapo na Pawiaku w Warszawie. Dnia 28 maja 1941 r. został przewieziony do obozu koncentracyjnego w Auschwitz-Birkenau. Tutaj krzepił upadłych na duchu, spowiadał, dzielił się z innymi tym, co najcenniejsze: miską zupy i chlebem. W końcu ofiarował swoje życie za nieznanego mu więźnia, Franciszka Gajowniczką. Ojciec Kolbe zmarł 14 sierpnia 1941 r., dobity przez Niemców zastrzykiem truciźny, jako jeden z ostatnich więźniów zamkniętych w bunkrze głodowym².

Został beatyfikowany 17 października w 1971 r. przez papieża Pawła VI, natomiast Jan Paweł II, 10 października 1982 r., ogłosił go świętym, nazywając „patronem naszych trudnych czasów”.

Ksiądz Biskup Mering, widząc rozwój kultu świętego Maksymiliana Marii Kolbego w parafii jego urodzin, dokumentem z 11 października 2004 r. nadał jej tytuł Sanktuarium Urodzin i Chrztu Świętego Maksymiliana Kolbego. Pięć lat później wystarał się dla tej świątyni w Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów o papieski tytuł bazyliki mniejszej. W ten

² <http://www.franciszkanie.pl/news.php?id=103> (21.06.2015).

sposób 11 stycznia 2009 r. świątynia chrztu i bierzmowania świętego zdun-skwolanina, pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, została wyniesiona do godności bazyliki mniejszej. Dnia 1 kwietnia 2010 r., podczas liturgii Wieczery Pańskiej, Ksiądz Biskup poświęcił wybudowaną w bazylice kaplicę całodziennej adoracji Najświętszego Sakramentu.

Istotny wkład Księdza Biskupa w ożywianie kultu świętego Maksymiliana Kolbego to przede wszystkim jego udział w uroczystościach upamiętniających kolejne rocznice urodzin i chrztu św. Maksymiliana, a także innych uroczystościach. I tak Ksiądz Biskup:

10 stycznia 2010 r. – w 116. rocznicę urodzin i chrztu św. Maksymiliana Marii Kolbego przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię, w której podkreślił, że nie można miłować Chrystusa bez umiłowania Kościoła. Dzięki tej miłości św. Maksymilian był zdolny do złożenia ofiary swojego życia w obozie zagłady.

6 lutego 2010 r. – w XVIII Światowy Dzień Chorego przewodniczył Mszy świętej, a homilię wygłosił ks. Paweł Zalewski. W słowie na zakończenie liturgii eucharystycznej Ksiądz Biskup przypomniał, że jedynie w głębokim zjednoczeniu z Chrystusem cierpienie może się stać darem i zyskuje sens. Ksiądz Biskup prosił chorych o modlitwę w intencji całej diecezji włocławskiej.

9 stycznia 2011 r. – w 117. rocznicę urodzin i chrztu św. Maksymiliana Kolbego, przewodniczył Mszy świętej oraz wygłosił homilię, w której nawiązał do senackiej uchwały ogłaszającej rok 2011 rokiem św. Maksymiliana Kolbego i wskazywał znaczenie postawy moralnej w życiu św. Maksymiliana w słowach: „Przez wyrazistość swojej postawy, w której idee stają się rzeczywistą treścią życia, św. Maksymilian, dla wielu ludzi na całym świecie, stał się niezaprzeczalnym autorytetem moralnym, dając nadzieję na spełnienie poszukiwań tym, którzy w życiu wybierają prawdziwe wartości”.

8 stycznia 2012 r. – w 118. rocznicę urodzin i chrztu św. Maksymiliana Marii Kolbego, przewodniczył transmitowanej w Telewizji Trwam i Radiu Maryja Mszy świętej i wygłosił homilię, w której podsumował kończący się Rok św. Maksymiliana, ogłoszony przez Senat Rzeczypospolitej, w słowach: „Dziś można patrzeć na jego osobę, jako na osobę wychowawcy, ponieważ swoim przykładem życia i postawą wciąż wychowuje, szczególnie młode pokolenia Polaków, do podejmowania ofiarnej służby na rzecz innych ludzi, a także wychowuje do poszanowania osób i wartości”.

13 stycznia 2013 r. – w 119. rocznicę urodzin i chrztu św. Maksymiliana Kolbego, Ksiądz Biskup przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię,

a w niej podkreślił, że św. Maksymilian potrafił korzystać ze wszystkich osiągnięć myśli ludzkiej i może nam się jawić jako wzór pozytywnie rozumianej nowoczesności: „Dzięki swoim zdolnościom organizacyjnym i determinacji w pokonywaniu problemów, od podstaw wybudował Niepokalanów w Polsce i w Japonii. Po przybyciu do Japonii, już w ciągu miesiąca, bez znajomości języka, rozpoczął wydawanie japońskiej wersji «Rycerza Niepokalanej». W polskim Niepokalanowie zbudował rozgłośnie radiową i przygotowywał uruchomienie pierwszej polskiej stacji telewizyjnej. Doceniał także rozwój środków transportu, szczególnie lotnictwa, rezerwując na lotnisku w Berlinie, specjalny pas startowy, zarezerwowany do transportu materiałów pochodzących z Polski i do Polski przysyłanych. Te wszystkie działania i pomysły św. Maksymiliana wyraźnie pokazują, że może być on patronem naszych trudnych czasów, a w tym, patronem ludzi twórczych i przedsiębiorczych. Św. Maksymilian zasługuje także na miano patrona wszelkiej nowoczesności w dziedzinie techniki, wykorzystywanej w służbie dla dobra człowieka”.

12 stycznia 2014 r. – z okazji 120. rocznicy urodzin i chrztu św. Ojca Maksymiliana, bp Mering przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię. Ksiądz Biskup zaprosił szczególnie ludzi młodych do udziału w przygotowaniach do Światowych Dni Młodzieży i nawiedzenia znaków tych Dni w diecezji włocławskiej: „Zachęcam głównie młodzież, ale i dorosłych do wzięcia udziału w tym nawiedzeniu znaków przekazanych przez św. Jana Pawła II. Proszę duszpasterzy, aby zaznajomili parafian i młodzież z programem peregrynacji i pomogli dotrzeć do miejsc, gdzie krzyż będzie obecny”.

25 sierpnia 2014 r. – wracając – wraz z kapłanem z Węgier, prepozytem kapituły prymasowskiej w Esztergom – z uroczystości przywitania pielgrzymki zduńskowolskiej i sieradzkiej na Jasnej Górze, odwiedził Muzeum – Dom Urodzin św. Maksymiliana Kolbego. W księdze pielgrzymów zapisał modlitwę o dar błogosławieństwa dla całej diecezji włocławskiej i wszystkich pielgrzymów przybywających do zduńskowolskiego sanktuarium.

11 stycznia 2015 r. – z okazji 121. rocznicy urodzin i chrztu św. Maksymiliana, Biskup Włocławski przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię, w której – nawiązując do szczególnej ofiary św. Maksymiliana, będącej owocem jego powołania – zachęcał do odważnego naśladowania Chrystusa w słowach: „Zwłaszcza w dzisiejszych czasach, nacechowanych tak bezwzględny poniżaniem i ośmieszaniem Kościoła, ludzi wierzących, a zwłaszcza kapłanów, potrzeba niemałej odwagi, by pójść pod prąd i wejść na drogę szczególnej służby Bożej w Chrystusowym kapłaństwie”.

Święta Faustyna Kowalska – „Mistyczka z Głogowca”

Faustyna Kowalska urodziła się 25 sierpnia 1905 r. na terenie diecezji wrocławskiej, we wsi Głogowiec, w parafii Świnice Warckie. Pokonując pierwszy sprzeciw rodziców i brak potrzebnego do wstąpienia do zakonu wiana, dnia 1 VIII 1925 r. wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Warszawie. W 1928 r. złożyła pierwsze śluby zakonne, zaś w 1933 r. śluby wieczyste. Chora na gruźlicę, zmarła 22 X 1938 r. Miała objawienia Chrystusa Miłosiernego. Nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego przez nią zapoczątkowane, pomimo pierwszych przeszkód, rozpowszechniło się i znane jest na całym świecie. Siostra Faustyna została beatyfikowana przez papieża Jana Pawła II dnia 18 kwietnia 1993 r. Kanonizacja natomiast odbyła się 30 kwietnia 2000 r.

A oto diariusz najważniejszych posług Pasterza diecezji wrocławskiej sprawowanych ku czci świętej Faustyny w jej sanktuarium w Świnicach Warckich:

28 maja 2010 r. – Ksiądz Biskup przewodniczył Mszy świętej z udziałem dzieci I-komunijnych. Homilię wygłosił ks. kan. Zbigniew Rutkowski z diecezji pelplińskiej. Po skończonej Eucharystii odwiedził klasztor Sióstr Miłosierdzia i odmówił z siostrami niezpory w ich kaplicy.

5 października 2010 r. – przewodniczył Mszy świętej z okazji VII Kongresu Różańcowego Diecezji Wrocławskiej i XV Światowego Dnia Różańca. Ponadto odwiedził Siostry Miłosierdzia.

14 czerwca 2012 r. – przewodniczył Mszy świętej z okazji diecezjalnej pielgrzymki dzieci pierwszokomunijnych. Homilię wygłosił. o. Łukasz Buksa, franciszkanin.

5 lipca 2012 r. – przewodniczył Mszy świętej, podczas której wygłosił homilię oraz udzielił sakramentu bierzmowania młodzieży.

15 lutego 2013 r. – wziął udział w obchodach 150-lecia Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia: uczestniczył w koronce do Bożego Miłosierdzia, przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię. Obejrzał inscenizację opartą na życiu św. siostry Faustyny. Odwiedził Siostry Miłosierdzia.

11 czerwca 2013 r. – wziął udział w pielgrzymce dzieci pierwszokomunijnych.

22 maja 2014 r. – przewodniczył dorocznej pielgrzymce pokutnej kapłanów. Homilię wygłosił ks. prał. dr Mirosław Wachowski, sekretarz Nuncjatury Apostolskiej w Warszawie.

4 października 2014 r. – przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię z okazji Kongresu Różańcowego.

18 listopada 2014 r. – w Koninie w parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski przewodniczył Mszy świętej oraz uroczystie instalował relikwie św. siostry Faustyny.

Błogosławiony Bogumił

Błogosławiony Bogumił został uroczystie wyniesiony na ołtarze 27 maja 1925 r. przez papieża Piusa XI. W diecezji włocławskiej odbiera szczególną cześć w Dobrowie i Uniejowie, gdzie w kaplicy jemu poświęconej znajduje się jego sarkofag. Błogosławiony Bogumił jest także patronem diecezji włocławskiej.

Biskup Wiesław Alojzy Mering na mocy dokumentu z 28 grudnia 2006 r. ustanowił Sanktuarium Błogosławionego Bogumiła Biskupa w Dobrowie. Ponadto przewodniczył uroczystościom ku czci tego Błogosławionego:

17 marca 2012 r. – przewodniczył Mszy świętej dziękczynnej i wygłosił homilię w pięciolecie ustanowienia w Dobrowie sanktuarium bł. Bogumiła.

21 kwietnia 2013 r. – w Dobrowie przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię oraz udzielił sakramentu bierzmowania.

20 maja 2013 r. – w Uniejowie przewodniczył uroczystościom ku czci błogosławionego Bogumiła: odprawił Mszę świętą i wygłosił homilię. Na zakończenie uroczystości spotkał się z kapitułą kolegiaty uniejowskiej.

9 czerwca 2014 r. – w Uniejowie przewodniczył Mszy świętej odpustowej ku czci św. Bogumiła.

22 stycznia 2015 r. – w Dobrowie odwiedził odrestaurowany z zewnątrz kościół na pustelni.

Błogosławiony Michał Kozal – biskup i męczennik

Michał Kozal urodził się 25 września 1893 r. w Nowym Folwarku pod Krotoszynem w Wielkopolsce. W 1914 r. wstąpił do seminarium duchownego w Poznaniu. Ostatni rok studiów, zwany praktycznym, ukończył w Gnieźnie. Święcenia kapłańskie otrzymał 23 lutego 1918 r. W 1939 r. papież Pius XII powołał go na funkcję biskupa pomocniczego diecezji włocławskiej. 7 listopada 1939 r. został aresztowany przez Niemców i osadzony w więzieniu włocławskim. Po dwóch miesiącach umieszczono go w obozie przejściowym dla duchowieństwa w Łądzie nad Wartą. W kwietniu 1941 r. został przewieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau. Na początku 1943 r. zachorował na tyfus. Dnia 26 stycznia 1943 r. został uśmiercony zastrzykiem fenolu. Mimo prób ocalenia jego ciała przez więźniów zostało ono spalone w krematorium.

W 1960 r. rozpoczął się proces beatyfikacyjny bp. Michała Kozala. W czerwcu 1987 r. w Warszawie, podczas słynnej mszy przed Pałacem Kultury i Nauki, papież Jan Paweł II ogłosił go błogosławionym. W 2002 roku bł. bp Kozal został oficjalnie uznany za patrona Włocławka. Jego wspomnienie liturgiczne w Kościele rzymskokatolickim obchodzone jest 14 czerwca³.

Posługa Księdza Biskupa Wiesława Meringa zdominowała w sposób szczególny dwa dni roku liturgicznego poświęcone temu Błogosławionemu: wspomnienie liturgiczne bł. Michała Kozala oraz rocznicę jego aresztowania przez hitlerowców.

6 listopada 2010 r. – w katedrze włocławskiej Ksiądz Biskup przewodniczył Mszy świętej z okazji 71. rocznicy aresztowania przez Niemców nauczycieli i kapłanów Włocławka wraz z biskupem Michałem Kozalem. Po zakończeniu Mszy świętej wziął udział w procesji trasą, którą byli prowadzeni męczennicy do miejsca uwięzienia.

14 czerwca 2011 r. – w uroczystość bł. Michała, biskupa i męczennika, jako patrona Włocławka, we włocławskiej bazylice katedralnej przewodniczył mszy pontyfikalnej. Homilię wygłosił ks. dr Henryk Witczak.

7 listopada 2011 r. – w katedrze włocławskiej przewodniczył Mszy świętej z okazji 72. rocznicy aresztowania przez Niemców nauczycieli i kapłanów Włocławka wraz z biskupem Michałem Kozalem. Po zakończeniu Eucharystii wziął udział w procesji trasą, którą byli prowadzeni męczennicy do miejsca uwięzienia.

14 czerwca 2012 r. – w uroczystość bł. Michała Kozala, biskupa i męczennika, patrona Włocławka w miejscowej bazylice katedralnej przewodniczył mszy pontyfikalnej. Homilię wygłosił ks. prał. Stanisław Waszczyński, proboszcz parafii katedralnej.

7 listopada 2012 r. – w katedrze włocławskiej przewodniczył Mszy świętej z okazji 73. rocznicy aresztowania przez Niemców nauczycieli i kapłanów Włocławka wraz z biskupem Michałem Kozalem. Homilię wygłosił ks. prał. Sławomir Deręgowski. Na zakończenie uczestniczył w procesji do tablicy położonej dla upamiętnienia ofiar w miejscu ich uwięzienia.

7 listopada 2013 r. – w bazylice katedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny przewodniczył Mszy świętej z okazji 74. rocznicy uwięzienia bł. biskupa Michała Kozala wraz z towarzyszami i uczestniczył w procesji do pomnika upamiętniającego pamięć ofiar w miejscu ich uwięzienia.

³ <http://www.prawy.pl/wiara/4789-blogoslawiony-michal-kozal-biskup-meczennik-z-dachau> (21.06.2015).

14 czerwca 2014 r. – przewodniczył mszy odpustowej ku czci bł. Michała Kozala, biskupa i męczennika, patrona Włocławka.

7 listopada 2014 r. – przewodniczył Mszy świętej z okazji 75. rocznicy uwięzienia bł. biskupa Michała Kozala wraz z towarzyszami i uczestniczył w procesji do pomnika upamiętniającego ofiary w miejscu ich uwięzienia.

Błogosławieni Wincenty i Józef – męczennicy Eucharystii i jedności kapłańskiej w Osiecinach

W nocy z 23 na 24 maja 1940 r. w Witowie Niemcy zamordowali duszpasterzy parafii Osiecin: ks. proboszcza Wincentego Matuszewskiego i ks. prefekta Józefa Kurzawę. Dnia 13 czerwca 1999 r. Ojciec Święty Jan Paweł II wyniósł do chwały ołtarzy 108 męczenników z czasu II wojny światowej, wśród nich obu osiecińskich kapłanów. Są oni nazywani męczennikami Eucharystii i solidarności kapłańskiej.

Biskup Wiesław Mering dokumentem z 22 maja 2010 r. ustanowił Sanktuarium Błogosławionych ks. Wincentego Matuszewskiego i ks. Józefa Kurzawy, Męczenników Eucharystii i Jedności Kapłańskiej w Osiecinach. Kult błogosławionych ciągle się rozwija i pogłębia nie tylko wśród mieszkańców parafii, ale także diecezji⁴. Biskup Włocławski zaznaczył się w propagowaniu ich kultu przez udział w uroczystościach ku ich czci w Osiecinach:

28 lutego 2010 r. – w kościele Opieki Matki Bożej w Osiecinach przewodniczył Mszy świętej na zakończenie rekolekcji wielkopostnych. Homilię wygłosił bp Józef Zawitkowski.

22 maja 2010 r. – przewodniczył pielgrzymce kapłanów diecezji włocławskiej w 70. rocznicę śmierci błogosławionych Wincentego i Józefa. Homilię wygłosił ks. prał. Sławomir Oder. Po modlitwie pokomunijnej ogłosił ustanowienie w Osiecinach Sanktuarium Błogosławionych Męczenników Eucharystii i Jedności Kapłańskiej.

24 maja 2011 r. – przewodniczył mszy odpustowej ku czci błogosławionych Wincentego i Józefa, wygłosił homilię i udzielił sakramentu bierzmowania młodzieży. Po skończonej liturgii eucharystycznej nawiedził izbę pamięci poświęconą męczennikom osiecińskim.

24 maja 2013 r. – przewodniczył mszy odpustowej ku czci błogosławionych Wincentego i Józefa, wygłosił homilię oraz udzielił bierzmowania młodzieży.

⁴ *Dar posługi ks. Zbigniewa Cabańskiego. Album ofiarowany z okazji jubileuszu 25-lecia kapłaństwa*, red. A. Kasicca, Piotrków Kujawski 2014, s. 32.

18 stycznia 2014 r. – na rozpoczęcie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię.

Błogosławiony Jerzy Popiełuszko – kapłan i męczennik

Dnia 30 października 1984 r. z Zalewu Wiślanego we Włocławku wydobyto zmasakrowane ciało kapłana. Męczeńska śmierć księdza Jerzego Popiełuszki, kapelana „Solidarności”, przyniosła liczne owoce duchowe i moralne. Na włocławską tamę zaczęła przybywać coraz większa liczba pątników, którzy w sposób indywidualny i zbiorowy pragną nawiedzić to święte miejsce, modląc się pod krzyżem-pomnikiem. Wychodząc naprzeciw ich duchowym potrzebom, zostało na początku udostępnione w kaplicy-baraku przy tamie zaciszne miejsce do modlitwy i adoracji, ucałowania relikwii i pojednania się z Bogiem w sakramencie miłosierdzia. Następnie powstał kościół-sanktuarium, w którym spoczywają relikwie błogosławionego kapłana, przekazane parafii dnia 12 września 2010 r. przez kard. Kazimierza Nycza podczas uroczystości dziękczynienia za dar beatyfikacji ks. Popiełuszki. W murach nowej świątyni umieszczono kamień węgielny ze Skały Konania Pana Jezusa z Getsemani, który został przekazany przez kustosza Ziemi Świętej. Aktu poświęcenia i wmurowania w pierwszą rocznicę beatyfikacji, 5 czerwca 2011 r. dokonał Ordynariusz diecezji włocławskiej bp Wiesław Alojzy Mering. Również podczas tych uroczystości Pasterz diecezji ustanowił Sanktuarium Męczeństwa bł. ks. Jerzego Popiełuszki.

Oto najważniejsze wydarzenia związane z kultem Błogosławionego Jerzego, którym przewodniczył Ksiądz Biskup:

1 maja 2010 r. – obejrzał prace związane z izbą pamięci poświęconą ks. Jerzemu Popiełuszce i omówił z przełożonymi Braci Poczieszcycieli dzień dziękczynienia diecezji włocławskiej za beatyfikację sługi Bożego.

6 czerwca 2010 r. – uczestniczył w Warszawie w uroczystościach beatyfikacji ks. Jerzego Popiełuszki.

3 września 2010 r. – odwiedził wznoszony przez Braci Poczieszcycieli kościół p.w. bł. Jerzego Popiełuszki, kapłana i męczennika.

10 września 2010 r. – w parafii Braci Poczieszcycieli odwiedził kościół p.w. bł. Jerzego Popiełuszki. Na tamie włocławskiej uczestniczył w ceremonii uruchomienia nowego oświetlenia krzyża upamiętniającego jego męczeńską śmierć.

12 września 2010 r. – wziął udział w uroczystej Mszy świętej dziękczynnej za beatyfikację Jerzego Popiełuszki, odprawianej na włocławskiej tamie pod przewodnictwem Prymasa Polski, abp. Józefa Kowalczyka. Homilię

wygłosił metropolita warszawski abp Kazimierz Nycz, który przekazał relikwie Błogosławionego. Po zakończeniu liturgii eucharystycznej bp Mering przewodniczył uroczystej procesji z relikwiami bł. Jerzego z tamy do budowanego przez Braci Poczieszyce kościoła. W nowo powstającym kościele dokonał uroczystej intronizacji relikwii Błogosławionego.

5 czerwca 2011 r. – poświęcił kamień węgielny budowanej świątyni, przewodniczył Mszy świętej w pierwszą rocznicę beatyfikacji Jerzego Popiełuszki. Ogłosił ustanowienie Sanktuarium Męczeństwa bł. ks. Jerzego Popiełuszki w tym kościele.

13 stycznia 2012 r. – obejrzał postęp prac w kościele sanktuaryjnym oraz zapoznał się z planami rozbudowy obiektów.

22 kwietnia 2012 r. – w katedrze wrocławskiej uczestniczył w uroczystościach związanych z 90-leciem istnienia Zgromadzenia Braci Poczieszyce i zbliżającym się dniem bł. Jerzego Popiełuszki. Przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię. W uroczystościach uczestniczyli p. Marianna Popiełuszko i rodzeństwo Błogosławionego.

13 grudnia 2012 r. – w parafii świętego Maksymiliana w Koninie przewodniczył Mszy świętej i wygłosił homilię. Wprowadził relikwie bł. Jerzego Popiełuszki.

23 kwietnia 2013 r. – przewodniczył Mszy świętej z okazji imienin bł. Jerzego Popiełuszki.

1 maja 2014 r. – odprawił Mszę świętą i wygłosił homilię na rozpoczęcie kapituły prowincjalnej Barci Poczieszyce z Getsemani.

18 października 2014 r. – przewodniczył uroczystej procesji z relikwiami bł. Jerzego Popiełuszki z tamy do Sanktuarium Męczeństwa bł. ks. Jerzego Popiełuszki. Przewodniczył Mszy świętej. Homilię wygłosił bp Józef Zawitkowski.

16 listopada 2014 r. – z abp. nuncjuszem Celestino Migliore, odwiedził wrocławską tamę oraz Sanktuarium Męczeństwa bł. ks. Jerzego Popiełuszki.

W miejsce zakończenia

Wszystkim uczestnikom świętej liturgii sprawowanej pod przewodnictwem Księdza Biskupa Ordynariusza Wiesława Meringa w miejscach kultu świętych i błogosławionych daje się zauważyć Jego autentyczna troska o jej piękno i kształt. Wyraża się to w skupieniu, godności i dostojności, z jakim jest ona celebrowana; także w czytelnym i „wyrazistym” gestach liturgicznych, śpiewie, dykcji, nowych melodiach i aklamacjach. Ksiądz Biskup chętnie korzysta z różnych formuł „do wyboru”; nie zadawała się

„starymi”, ciągle tymi samymi, ale jest otwarty na nowe i obficie korzysta z całego skarbcza i bogactwa eucharystycznego *Mszалу rzymskiego* oraz innych ksiąg liturgicznych. Dostrzegalna jest u Niego duża intuicja i wrażliwość liturgiczna oraz postawa wielkoduszności podczas wykonywania świętych czynności. Wielkoduszność zaś w liturgii polega na tym, że nie liczy się czasu poświęconego Panu Bogu, nie spogląda się na zegarek, nie ma pośpiechu, nie wykonuje się gestów nerwowości, nie stosuje się czytań biblijnych ani tekstów modlitewnych wyłącznie w wersji skróconej. Takie bogobojne i szlachetne zachowanie się podczas wykonywania świętych czynności jest zawsze odpowiedzią Dostojnego Celebransa na wielkoduszność i „rozzutność” samego Pana Boga, która była dominantą podczas wszystkich etapów historii zbawienia, a dziś w celebracjach liturgicznych osiąga swój szczyt.

Swoją kulturą liturgiczną oraz *ars celebrandi* Ksiądz Biskup „zaraża”, oddziałuje, mobilizuje i inspiruje swoich braci prezbiterów do sprawowania liturgii w sposób równie piękny i wierny oraz przyczynia się do pogłębienia i ożywienia ducha liturgii w parafiach swojej diecezji. Duże znaczenie w wychowaniu i tworzeniu atmosfery liturgicznej ma także troska o piękne szaty (nierzadko nabywane w najbardziej renomowanych pracowniach krawieckich Wiecznego Miasta), naczynia liturgiczne, wystrój świątyni, udział świeckich, jednym słowem o to wszystko, co składa się na całą „infrastrukturę” liturgiczną. Bez wątpienia „duch liturgii”, tak bardzo bliski Księdzu Biskupowi Ordynariuszowi, oraz częstotliwość i intensywność Jego posługi duszpasterskiej wyciska niezatarte znamię na formacji i życiu liturgicznym w diecezji; systematycznie przyczynia się do wzrostu jego poziomu w świadomości prezbiterów i wiernych świeckich. Jest świadectwem soborowego nauczania, że liturgia jest *fons et culmen* życia Kościoła⁵.

Jednak owo piękno liturgii, o które tak bardzo zatroskany jest Ksiądz Biskup, nie istnieje bynajmniej dla samego piękna. To piękno liturgii jest nieodłącznym elementem ewangelizacji. Papież Franciszek zauważa, że „Kościół ewangelizuje się i daje się ewangelizować przez piękno liturgii, która jest także celebrowaniem ewangelizacyjnej działalności oraz źródłem dawania siebie ciągle na nowo”⁶. Papież przypisuje szczególną skuteczność ewangelizacyjną pięknej celebracji liturgicznej. Należy pamiętać, że działanie samego Boga przez Chrystusa w liturgii w sposób pierwszorzędny stanowi o jego wewnętrznym, ontologicznym pięknie, które nie zależy od

⁵ Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii, n. 10.

⁶ Franciszek pap., Adhortacja apostołska *Evangelii gaudium*, Watykan 2014, n. 24.

zewnątrznych jej form, ale ukryte jest w samej naturze liturgii. Z kolei to wewnętrzne piękno liturgii kreuje następnie jej zewnętrzne formy i w nich również się przejawia. Dynamiczny aspekt liturgii jako aktu Chrystusa i Kościoła z natury swej musi zawsze być czymś pięknym. Liturgia jest na tyle piękna, na ile pozwala ukazać gesty Chrystusa⁷.

Ważny i godny odnotowania jest tutaj również fakt zdyscyplinowania i wierność rubrykom liturgicznym. Osobisty przykład posłuszeństwa i „lojalności” wobec przepisów Kościoła oraz wymagania stawiane prezbiterom w tym zakresie, czynią z Księdza Biskupa wiernego sługę i stróża świętej liturgii. Dostojnemu Jubilatowi zawsze przyświeca szczerą troską o sprawowanie liturgii eucharystycznej i każdej innej świętej czynności zgodnie z życzeniem i zamysłem Kościoła, nie zaś z własnym. Wiernie przestrzeganie norm zawartych w księgach liturgicznych jest obiektywnym, czytelnym i zarazem najwyższym wyrazem posłuszeństwa Chrystusowi. Posłuszeństwo każdego kapłana aktualizuje się i weryfikuje przede wszystkim podczas sprawowania należących do Chrystusa i Kościoła świętych celebracji liturgicznych, których kapłan jest jedynie sługą i stróżem, nie zaś panem czy właścicielem. Trzeba powiedzieć, że Ksiądz Biskup także w tym wymiarze liturgii jest dla wszystkich prezbiterów i świeckich posługujących w liturgii, o których ciągle zabiega, niedościgłym przykładem i wzorem.

SUMMARY

The paper deals with the contribution of Bishop Mering in the further development of the veneration of saints and blessed, who were directly connected to the Diocese of Włocławek, which took place between 2010 and 2015. It is a well-known fact that bishop's activity in his diocese is fully expressed, though not exclusively, through his celebration of the holy liturgy of the Church. Its touchstone is also expressed by the pastoral care for the preservation and development of these places of veneration of the saints and blessed, who lived in the diocese in the past, and have provided us with their lasting legacy, or were nominated by the Church as her patron saints and guardians.

thum. ks. Michał Sadowski

Key words: bishop, diocese, liturgy, shrine, veneration.

Słowa kluczowe: biskup, diecezja, liturgia, kult, sanktuaria.

⁷ H. Sobeczko, *Zagadnienia liturgiczne w pierwszym roku nauczania papieża Franciszka*, w: *Quod itaque Redemptoris nostri conspicuum fuit, in sacramenta transivit. Sakramenty w misterium Kościoła. Księga dedykowana Księdzu Profesorowi Czesławowi Krakowiakowi z okazji siedemdziesiątych urodzin*, red. B. Migut [i in.], Lublin 2014, s. 133.